

FIIILLER

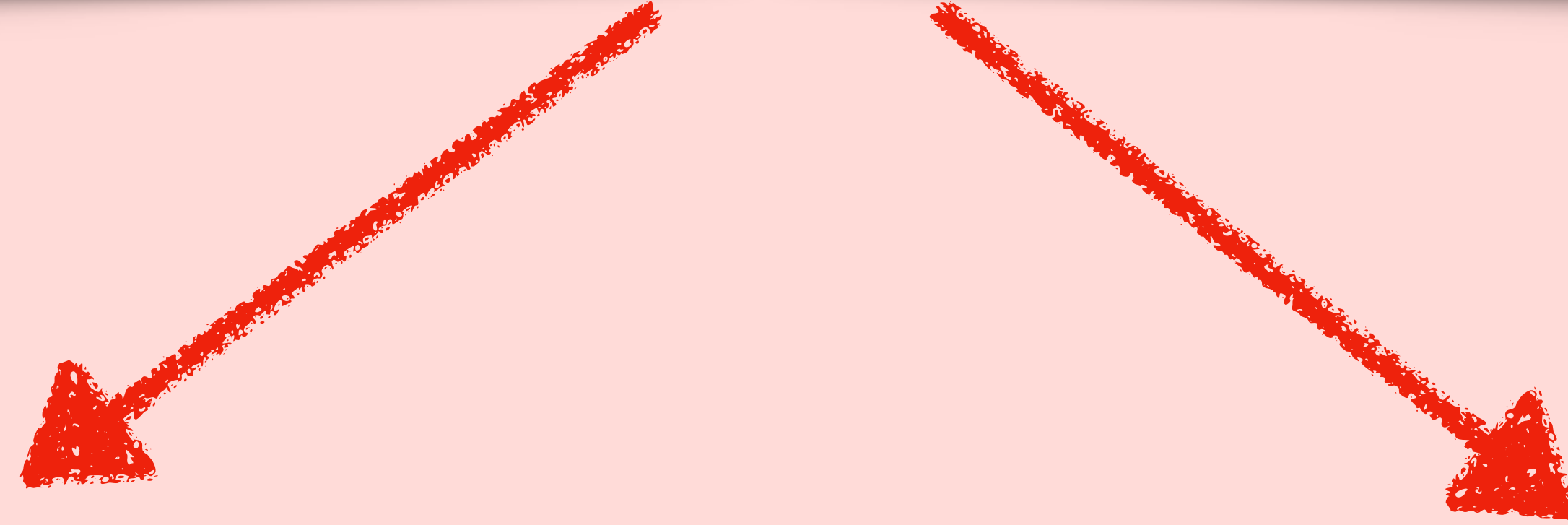
Mezid Fiiller

SÜLÂSİ MEZİD FİİLLER

السلام عليكم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Yapısına göre fiiller



Basit
(Mücerred)

Mezid

MEZID FİLLER

Basit fiillere
bir, iki veya üç harf
ilave edilerek elde edilen
türemiş fiillerdir.

Sülası mezid fiiller

Dört harfli

Beş harfli

Altı harfli

Dört harfli mezid fiiller

Tef'îl Bâbı

فَعَّلَ

Mufâale Bâbı

فَاعَلَ

İf'âl Bâbı

أَفْعَلَ

Beş harfli mezid fiiller

Tefa'ul
Bâbı

Tefâul
Bâbı

İnfiâl
Bâbı

İftiâl
Bâbı

İf'ilâl
Bâbı

تَفَعَّلَ

تَفَاعَلَ

اِنْفَعَلَ

اِفْتَعَلَ

اِفْعَلَّ

Altı harfli mezid fiiller

İstif'âl
Bâbı

İf'îlâl
Bâbı

İf'îâl
Bâbı

İf'ivâl
Bâbı

إِسْتَفْعَلَ

إِفْعَلَّ

إِفْعَوْلَ

إِفْعَوْلَ

Mezid fiillerin **masdarları**
aynı zamanda o bâbın ismidir.

Masdar	Bâb
تَفْعِيلٌ	Tef'îl Bâbı
مُفَاعَلَةٌ	Mufâale Bâbı
إِفْعَالٌ	İf'âl Bâbı

Mezid fiillerin **masdarları**
bir **kaideye** göre yapılır.

Halbuki sūlası fiillerin masdarları
semâî idi, yani bir kaideye bağlı değildi.
Sözlüğe bakarak öğrenilirdi.

Kaideye uymayan mezid fiil masdarları da vardır.

Bunlara **ism-i masdar** denir.

أَحَبُّ	→	إِحْبَابٌ	→	حُبٌّ	sevmek
أَبْغَضَ	→	أَبْغَاضٌ	→	بُغْضٌ	buğz etmek
جَرَّبَ	→	تَجَرَّبَ	→	تَجَرُّبٌ	denemek

Mezid fiillerin **muzari** sigalarındaki
muzâraat harflerine bakarsak,
dört harfli mezid fiillerde **ötrelî**,
diğerlerinde ise **üstünlü** olduklarını görürüz.

İf'âl Bâbı	Mufâale Bâbı	Tef'îl Bâbı	
أَفْعَلَ	فَاعَلَ	فَعَّلَ	Mazi
يُفَعِّلُ	يُفَاعِلُ	يُفَعِّلُ	Muzari

İstifâl Bâbı	İf'ilâl Bâbı	İftiâl Bâbı	İnfiâl Bâbı	Tefâul Bâbı	Tefa'ul Bâbı	
اِسْتَفْعَلَ	اِفْعَلَّ	اِفْتَعَلَ	اِنْفَعَلَ	تَفَاعَلَ	تَفَعَّلَ	Mazi
يَسْتَفْعِلُ	يَفْعَلُّ	يَفْتَعِلُ	يَنْفَعِلُ	يَتَفَاعَلُ	يَتَفَعَّلُ	Muzari

DÖRT HARFLI
MEZID FİLLER

Dört harfli mezid fiiller

Masdar	Emir	Muzari	Mazi	Bâb
تَفْعِيلٌ	فَعِّلْ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ	Tef'îl Bâbı
مُفَاعَلَةٌ	فَاعِلْ	يُفَاعِلُ	فَاعَلَ	Mufâale Bâbı
إِفْعَالٌ	أَفْعِلْ	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ	İf'âl Bâbı

Dört harfli mezid fiiller

Masdar	Emir	Muzari	Mazi	Bâb
تَعْلِيمٌ	عَلِّمْ	يُعَلِّمُ	عَلَّمَ	Tef'îl Bâbı
öğretmek	öğret	öğretiyor	öğretti	Anlamı
مُقَابَلَةٌ	قَابِلٌ	يُقَابِلُ	قَابَلَ	Mufâale Bâbı
görüşmek	görüş	görüşüyor	görüştü	Anlamı
إِكْرَامٌ	أَكْرِمْ	يُكْرِمُ	أَكْرَمَ	İf'âl Bâbı
ikram etmek	ikram et	ikram ediyor	ikram etti	Anlamı

BEŞ HARFLİ
MEZİD FİİLLER

Beş harfli mezid fiiller

Masdar	Emir	Muzari	Mazi	Bâb
تَفَعَّلٌ	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ	Tefa'ul Bâbı
تَفَاعَلٌ	تَفَاعَلْ	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ	Tefâul Bâbı
اِنْفَعَالٌ	اِنْفَعَلْ	يِنْفَعِلُ	اِنْفَعَلَ	İnfiâl Bâbı
اِفْتِعَالٌ	اِفْتَعَلْ	يِفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ	İftiâl Bâbı
اِفْعِلَالٌ	اِفْعَلَّ	يِفْعَلُّ	اِفْعَلَّ	İf'ilâl Bâbı

“Te” ile başlayan beş harfli mezid fiiller

Masdar	Emir	Muzari	Mazi	Bâb
تَكْبَرُ	تَكْبُرْ	يَتَكَبَّرُ	تَكَبَّرَ	Tefa'ul Bâbı
büyüklenmek	büyüklen	büyükleniyor	büyüklendi	Anlamı
تَبَاعَدُ	تَبَاعَدْ	يَتَبَاعَدُ	تَبَاعَدَ	Tefâul Bâbı
uzaklaşmak	uzaklaş	uzaklaşıyor	uzaklaştı	Anlamı

“Elif” ile başlayan beş harfli mezid fiiller

Masdar	Emir	Muzari	Mazi	Bâb
إِنْهَزَامٌ	إِنْهَزِمْ	يَنْهَزِمُ	إِنْهَزَمَ	İnfiâl Bâbı
yenilmek	yenil	yeniliyor	yenildi	Anlamı
إِغْتِسَالٌ	إِغْتَسِلْ	يَغْتَسِلُ	إِغْتَسَلَ	İftiâl Bâbı
yıkanmak	yıkan	yıkanıyor	yıkandı	Anlamı
إِحْمِرَارٌ	إِحْمَرَّ	يَحْمَرُّ	إِحْمَرَّ	İf'ilâl Bâbı
kızarmak	kızar	kızarıyor	kızardı	Anlamı

ALTI HARFLI
MEZID FIILLER

Altı harfli mezid fiiller

Masdar	Emir	Muzari	Mazi	Bâb
إِسْتَفْعَالٌ	اسْتَفْعِلْ	يَسْتَفْعِلُ	اسْتَفْعَلَ	İstif'âl Bâbı
إِفْعِيلَالٌ	اِفْعَالٍ	يَفْعَالُ	اِفْعَالَ	İf'îlâl Bâbı
اِفْعِيعَالٌ	اِفْعُوْعِلْ	يَفْعُوْعِلُ	اِفْعُوْعَلَ	İf'îâl Bâbı
اِفْعُوْآلٌ	اِفْعُوْلٌ	يَفْعُوْلُ	اِفْعُوْلَ	İf'ivvâl Bâbı

Altı harfli mezid fiiller

Masdar	Emir	Muzari	Mazi	Bâb
اِسْتِغْفَارٌ	اِسْتَعْفِرْ	يَسْتَعْفِرُ	اِسْتَعْفَرَ	İstif'âl Bâbı
af dilemek	af dile	af diliyor	af diledi	Anlamı
اِعْرَاجٌ	اِعْرَاجٌ	يَعْرَاجُ	اِعْرَاجٌ	İf'îlâl Bâbı
düzenle	düzenleniyor	düzenliyor	düzenlendi	Anlamı
اِحْدِيَابٌ	اِحْدَوْدِبْ	يَحْدَوْدِبُ	اِحْدَوْدَبَ	İf'îâl Bâbı
kamburlaşmak	kamburlaş	kamburlaşıyor	kamburlaştı	Anlamı
اِحْلَوَادٌ	اِحْلَوِّذْ	يَحْلَوِّذُ	اِحْلَوِّذَ	İf'ivvâl Bâbı
süratli gitmek	süratli git	süratli gidiyor	süratli gitti	Anlamı

Altı harfli mezid fiillerde çok az kullanılan

3 bâb daha vardır:

NADİR KULLANILAN
ALTI HARFLI
MEZİD FİİLLER

Nadir kullanılan altı harfli mezid fiiller

Masdar	Emir	Muzari	Mazi	Bâb
إفْعِيَاءٌ	إفْعُولِ	يَفْعُولِي	إفْعُولَى	İf'îlâ' Bâbı
إفْعِنَالٌ	إفْعَنْلِ	يَفْعَنْلِي	إفْعَنْلَى	İf'inlâl Bâbı
إفْعِنَاءٌ	إفْعَنْلِ	يَفْعَنْلِي	إفْعَنْلَى	İf'inlâ' Bâbı

Nadir kullanılan altı harfli mezid fiiller

Masdar	Emir	Muzari	Mazi	Bâb
إِعْرِيْرَاءٌ	إِعْرَوْرٍ	يَعْرَوْرِي	إِعْرَوْرَى	İf'îlâ' Bâbı
çıplak ata binmek	çıplak ata bin	çıplak ata biniyor	çıplak ata bindi	Anlamı
إِعْلِنَاكُ	إِعْلِنَاكُ	يَعْلِنَاكُ	إِعْلِنَاكُ	İf'inlâl Bâbı
(saç) gür olmak	(saç) gür ol	(saç) gür oluyor	(saç) gür oldu	Anlamı
إِعْلِنْدَاءٌ	إِعْلِنْدٍ	يَعْلِنْدِي	إِعْلِنْدَى	İf'inlâ' Bâbı
sert olmak	sert ol	sert oluyor	sert oldu	Anlamı

İleriki derslerde altı harfli mezid fiillerden
sadece **istif'âl** bâbını inceleyeceğiz.
Diğerleri oldukça nadir olarak
kullanılan bâblardır.

Şimdi mezid fiillerle ilgili
bazı genel kuralları görelim:

Mazisi “te” ile başlayan mezid fiillerin
muzarilerinde

sondan bir evvelki harf fethalidir.

Diğer mezid fiillerde ise esrelidir.

Mazisi "te" ile başlayan mezid fiiller

Sondan bir
önceki harf
üstünlü

Muzari	Mazi	Bâb
يَفْعَلُ	تَفَعَّلَ	Tefa'ul Bâbı
يَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ	Tefâul Bâbı

Mazisi "elif" ile başlayan mezid fiiller

Sondan bir
önceki harf esreli

Muzari	Mazi	Bâb
يَنْفَعِلُ	انْفَعَلَ	İnfiâl Bâbı
يَفْتَعِلُ	افْتَعَلَ	İftiâl Bâbı
يَفْعَلُّ	افْعَلَّ	İf'ilâl Bâbı

Mazisi “te” ile başlayan mezid fiillerin
masdarları yapılırken,
bir evvelki harf ötrelenir.

Mazisi "te" ile başlayan mezid fiiller

Sondan bir
önceki harf ötreli

Masdar	Mazi	Bâb
تَفَعَّلَ	تَفَعَّلَ	Tefa'ul Bâbı
تَفَاعَلَ	تَفَاعَلَ	Tefâul Bâbı

Mazisi “elif” ile başlayan mezid fiillerin
masdarlarında:

Baştan üçüncü harf esrelidir.

Son harften önce elif gelir.

Mazisi "elif" ile başlayan mezid fiiller

Son harften
önce elif gelir

Baştan üçüncü
harf esreli

Masdar	Mazi	Bâb
اِنْفَعَالٌ	اِنْفَعَلَ	İnfiâl Bâbı
اِفْتِعَالٌ	اِفْتَعَلَ	İftiâl Bâbı
اِسْتِفْعَالٌ	اِسْتَفْعَلَ	İstif'âl Bâbı

İnfiâl, iftiâl ve istif'âl bâblarının
mazi, emir ve masdarının başındaki elif,
vasıl hemzesidir.

Ortada okunmaz.

«ا» şeklinde yazılır.



«ا-ا» şeklinde yazılmaz.

Buna karşın, muzari sigasının
“ben” şahsını gösteren elif harfi,
sülası veya mezid, bütün bâblarda
daima “أ” şeklinde yazılır.

İf'âl bâbının **emrinin** başında bulunan
hemze fethalıdır.

Emir sigasının hemzesi fethalı olan
başka bir bâb yoktur.

أَفْعِلْ

İf'âl bâbının mazisinin ve emrinin
başında bulunan hemze  şeklinde,
mastarının başındaki hemze de
 şeklinde yazılır. Bunlar **kati'** hemzesidir.
Hem cümle başında, hem de cümle ortasında
mutlaka okunur.

Mezid fiiller, sülasi fiillerin anlamını

ne yönde deęiřtirirler?

Buna bazı örnekler verelim:

Tef'îl
Bâbı

Lazım fiili müteaddî yapar.

Yani geçişsiz fiili geçişli yapar.

فَرِحَ أَخِي

Kardeşim sevindi

فَرِحْتُ أَخِي

Kardeşimi sevindirdim

Müteaddî fiili bir kat daha müteaddî yapar.

Tef'îl
Bâbı

Yani cümle **iki** nesne alır.

عَلِمَ التِّلْمِيذُ دَرْسَهُ

Öğrenci dersini bildi.

عَلَّمَ الْمُعَلِّمُ التِّلْمِيذَ دَرْسَهُ

Öğretmen öğrenciye dersini öğretti.

2. Nesne

1. Nesne

Tef'îl
Bâbı

İsimden fiil yapmada kullanılır.

كَبَّرَ

Ekmek

كَبَّرَ

Ekmek yaptı

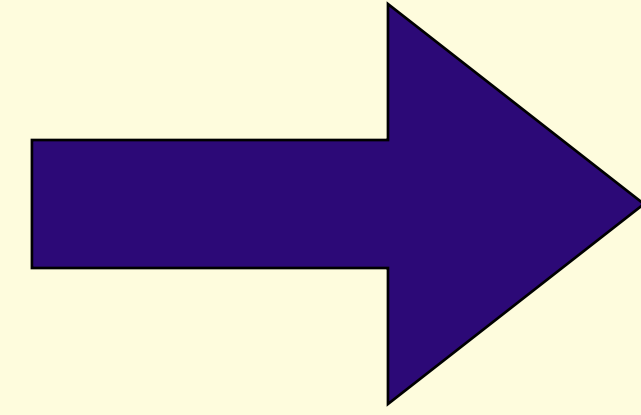
Mufâale
Bâbı

Bir işte ortaklık bildirir.

(İşin iki kişi arasında beraber yapıldığını bildirir.)

ضَرَبَ

Vurdu

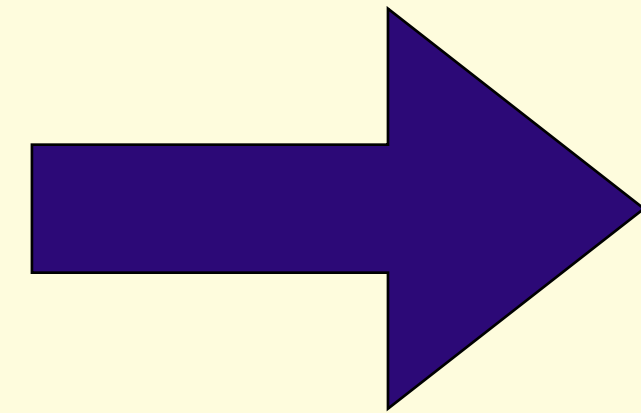


ضَارِبَ

Vuruştı

كَتَبَ

Yazdı



كَاتِبَ

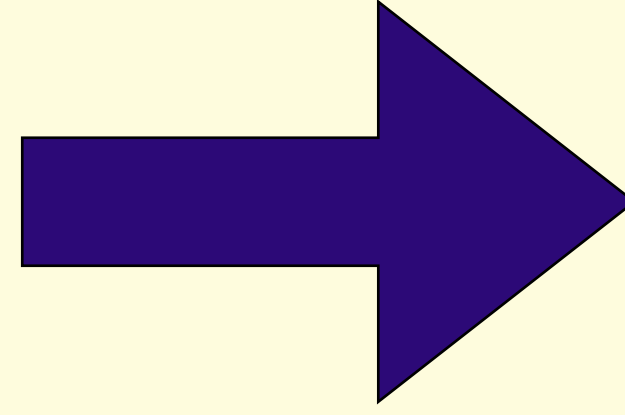
Yazıştı

Mufâale
Bâbı

Bir işi yapmakta
gayret ve devamlılık bildirir.

طَلَبَ

İstedi

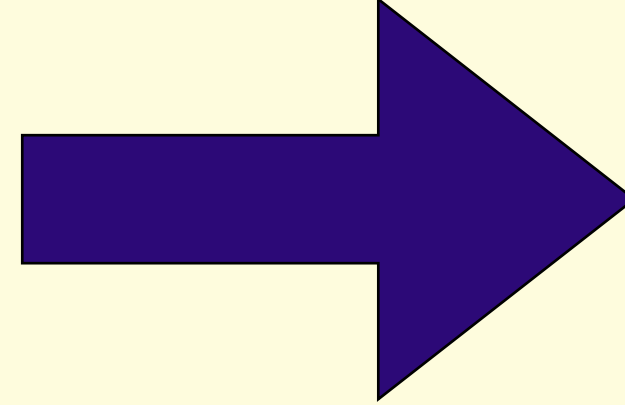


طَالَبَ

Devamlı istedi

سَبَقَ

Geçti



سَابَقَ

Geçmeye çalıştı

İf'âl
Bâbı

Bazen bir halden başka bir hale geçmeyi ifade eder.

أَفْقَرَ الرَّجُلُ

Adam fakirleşti.

صَارَ الرَّجُلُ فَقِيرًا

= Sayrûret

İf'âl
Bâbı

Bazen bir zaman veya yere girme
anlamı ifade eder. = Duhûl

أَصْبَحَ حَسَنٌ

Hasan sabahladı.

أَغْرَقَ حُسَيْنٌ

Hüseyin Irak'a girdi.

İf'âl
Bâbı

Bazen zamanı gelmek anlamı ifade eder.
= Haynûnet

أَخْصَدَ الزَّرْعَ

Ekin biçme zamanı geldi.

İf'âl
Bâbı

Bazen sülasi fiil ile aynı manayı ifade eder.

شَكَلَ الْأَمْرُ

İş karıştı.

أَشْكَلَ الْأَمْرُ

İş karıştı.

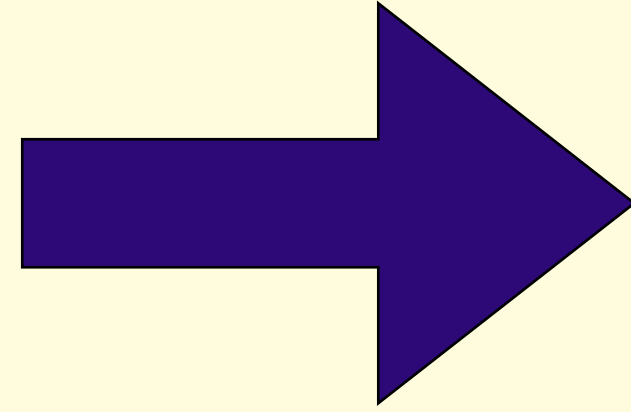
Tefa'ul
Bâbı

Tef'îl bâbındaki bazı fiilleri

dönüştürür. = Mutâvaat

كَسَرَ

Kırdı

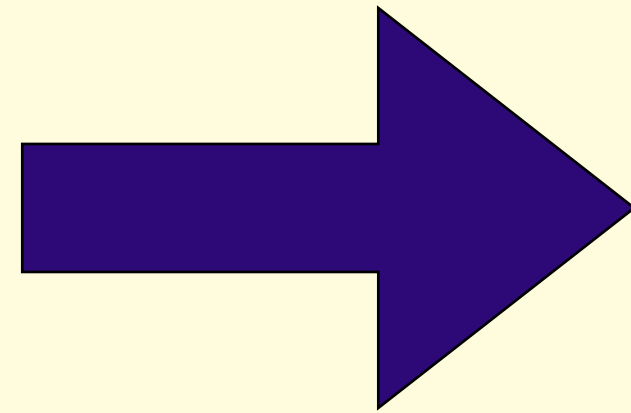


تَكَسَّرَ

Kırıldı

فَرَّقَ

Ayırdı



تَفَرَّقَ

Ayrıldı

Tefa'ul
Bâbı

“Zorla olmak” ve “zorla elde etmek”

manası verir. = Tekellüf

تَسَجَّعَ

Kahramanlık tasladı

تَكَبَّرَ

Büyüklendi

Tefa'ul
Bâbı

Bir işin azar azar olduğunu bildirir.

تَجَرَّعَ خَالِدٌ الْمَاءَ

Halid suyu yudum yudum içti.

Tefâul
Bâbı

Bazen bir eyleme ortak katılım
yani işteşlik bildirir. = Müşâreket

تَنَاصَرَ عَلِيٌّ وَ أَحْمَدُ

Ali ile Ahmet yardımlaştılar.

Bazen bir durumu, gerçekte olmadığı halde,
varmış gibi yansıtmayı ifade eder.
Yani yalancıkta yapma manasındadır.

Tefâul
Bâbi

تَمَّأَوْنَا

Ölü numarası yaptık.

İnfiâl
Bâbı

Bu bâb genellikle **dönüŝlülük** için kullanılır.
Yani özne, eylemden nesne gibi etkilenir.

= Mutâvaat

كَسَرَ عُمَرُ الزُّجَاجَ

Ömer camı kırdı.

انكسر الزجاجُ

Cam kırıldı.

İnfiâl
Bâbı

Bu bâbdaki fiiller geçişsizdir.
Çünkü eylemin etkisi fâil üzerinde kalır,
başka nesne üzerine geçmez.

إِنطَلَقَ خَالِدٌ

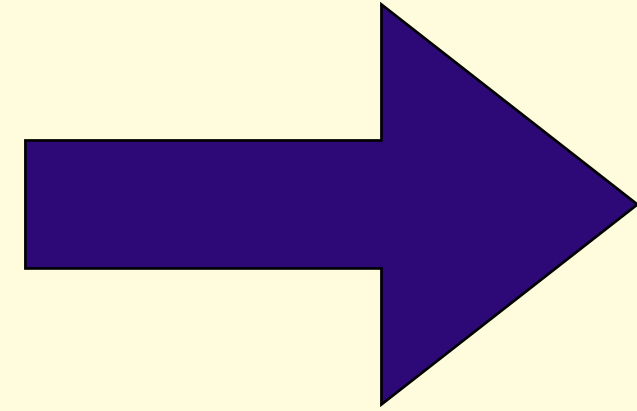
Hâlid gitti.

İftiâl
Bâbı

Bazı fiiller **fâilinin** gayretini gösterir.

جَاهَدَ

Çalıştı

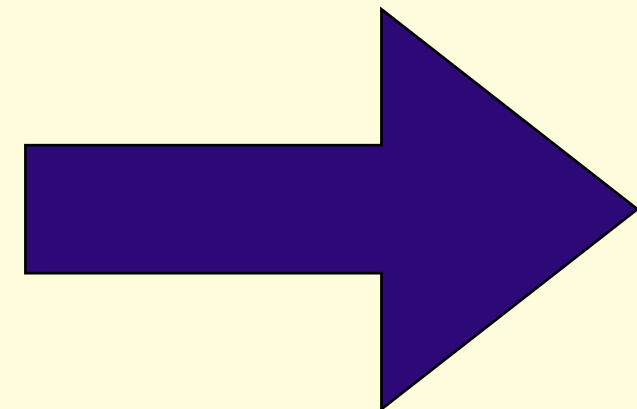


اجْتَهَدَ

Çok çalıştı

كَسَبَ

Kazandı



اِكْتَسَبَ

Çalışmakla
kazandı

Bazen işteşlik ifade eder. = Müşâreket

سَبَقَ مُحَمَّدٌ إِبْرَاهِيمَ

Muhammed İbrahim'i geçti.

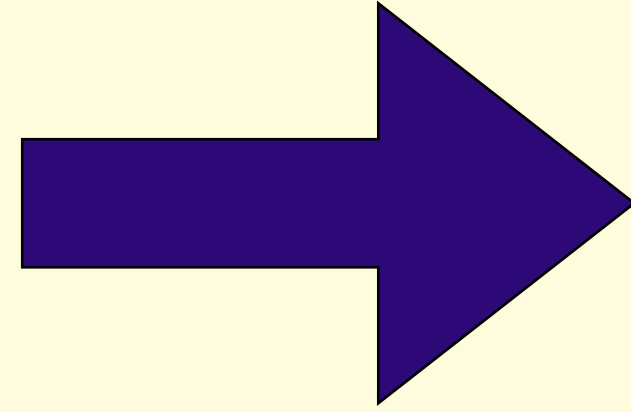
إِسْتَبَقَ مُحَمَّدٌ إِبْرَاهِيمَ

Muhammed İbrahimle yarıştı.

Renklenme ve beden kusurlarının
abartılı anlatımı için kullanılır.

أَخَذَبُ

Kambur

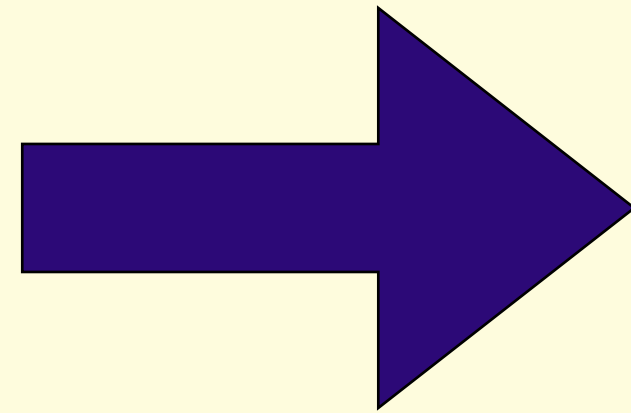


إِخَذَبُ

Kamburlaştı

أَسْوَدُ

Siyah



إِسْوَدُ

Siyahlaştı

İstif'âl
Bâbı

Bazen talep (istek) bildirir.

إِسْتَأْذَنَ

izin istedi

إِسْتَعْفَرَ

af diledi

İstif'âl
Bâbı

Bazen “bulmak” veya “saymak” anlamına gelir.

إِسْتَحَلَّ

helal saydı

إِسْتَحَفَّ

hafif buldu

İstif'âl
Bâbı

Bazen değişikliğe uğramayı ifade eder.

إِسْتَخْرَجَ الطِّينُ

çamur taşlaştı

İstif'âl
Bâbı

İf'âl bâbındaki bazı fiilleri dönüştürür. = Mutâvaat

أَوْحَشَ

kederlendirdi

إِسْتَوْحَشَ

kederlendi

Lütfen
abone olmayı
unutmayalım 😊

